

Motion till riksdagen 2019/20:2267

av **Hans Ekström m.fl. (S)**

Elförsörjningen i Sörmland

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att säkra energiförsörjningen och om samordningsbehovet samt tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sedan 2016 finns en överenskommelse mellan regeringen, Moderaterna, Centerpartiet och Kristdemokraterna om Sveriges långsiktiga energipolitik. Energiöverenskommelsen utgör en gemensam färdplan för en kontrollerad övergång till ett helt förnybart elsystem, med mål om 100 procent förnybar elproduktion år 2040. Det är en bra grund för långsiktig, säker och hållbar elförsörjning. Sverige har under flera år haft stora elöverskott och det råder ingen brist på el, men det finns lokala utmaningar i elförsörjningen när städer växer och elbehovet ökar.

I Södermanlands län finns stora utmaningar när det gäller elförsörjningen. Idag finns det platser i länet där eleffekten i det närmaste är fullt utnyttjad. Det innebär ett hinder för näringslivets tillväxt och bromsar nyetableringar av företag. Bostadsutbyggnad och övrig samhällsutveckling påverkas negativt. Elförsörjning i länet riskerar att påverka tillväxten. Läget riskerar också att påverka elektrifieringen av transportsektorn samt digitaliseringen. I värsta fall omöjliggörs nyetableringar av företag.

El är lösningen på många av våra hållbarhetsutmaningar, exempelvis omställning från fossila bränslen. Det är en av orsakerna till att behovet av el ökar. Ett av de största företagen i länet, stålkoncernen SSAB, har inlett en process för att på sikt helt fasa ut användandet av kol vid stålproduktion. Det innebär stora miljövinster men omställningen kräver samtidigt mer av annan energi.

Verksamheter med litet elbehov kan relativt lätt finna platser i Sörmland för etablering. För verksamheter med större elbehov som vill etablera sig eller utöka sin verksamhet, är det mer problematiskt. Problemen kan finnas i såväl det lokala nätet och det regionala nätet som stamnätet. Det innebär stora behov av bättre samordning.

Ombyggnad kräver dessutom i många fall bygglov, ibland i flera kommuner. En process som kan bli mycket tidskrävande. Särskilt vid överklaganden.

När både efterfrågan på el ökar samtidigt som tillgången på effekt kan vara begränsad behöver vi värdera upp el som värdefull resurs i det hållbara samhället och ställa om till exempel planeringsprocesser så att vi använder el på smartast möjliga sätt. Det finns ett behov av en aktör med ett helhetsansvar för samtliga delar av energiförsörjningen såväl regionalt som nationellt. Samordningsbehovet ökar också då det blir allt fler aktörer på elmarknaden. Tekniskt går problemen med elförsörjning att lösa; problemen är snarare ekonomiska och organisatoriska. Enligt Svenska kraftnät är det svenska stamnätet för el i behov av ombyggnationer. Det riskerar också att påverka elförsörjningen negativt, åtminstone kortsiktigt.

Planeringsprocessen på lokal nivå har betydelse för hur ett företag att etablera sig eller utöka verksamheten. Både kommunerna och nätbolagen på platsen har ett ansvar. Elnätsbolagen har ett stort ansvar att göra tillräckliga investeringar i elnäten och måste nu öka utbyggnaden i region- och lokalnäten. Överföringskapaciteten inom Sverige behöver byggas ut, vilket också är en del av energiöverenskommelsen. Svenska kraftnät tiodubblar därför investeringarna i stamnäten.

Bättre samordning skulle underlätta för företagen och samtidigt bidra till ökad tillväxt. Dagens system, där det kan gå flera år innan beslut fattas, innebär ofta att nyetableringen inte blir av. Antingen inte alls, vilket hämmar tillväxten, eller så sker etableringen på annan plats vilket hämmar den lokala tillväxten.

De riktigt stora företagen kan många gånger själva driva frågan om energiförsörjning medan mindre och små företag är mycket mera beroende av att exempelvis offentliga aktörer säkerställer goda förutsättningar. Att ha en stabil och säker energiförsörjning med en hög andel förnyelsebart är en av Sveriges konkurrensfördelar. Det är också en viktig faktor för hållbar tillväxt.

Energiförsörjningen är en nationell angelägenhet med kopplingar internationellt. Handeln med el är till exempel internationell. Regionala och lokala aspekter gör att förutsättningarna ser olika ut i landet. Var den stora mängden energi finns tillgänglig är betydande. I norra Sverige är exempelvis vattenkraft främst utbyggd, andra delar av landet har närheten till kärnkraft.

Den tekniska utvecklingen går snabbt framåt även på energiområdet. Det kan innebära nya förutsättningar för energiförsörjningen i närtid. Dagens energikällor, kärnkraft och vatten, går i stor utsträckning att planera, men nya källor som vind och sol är inte lika enkla. Det finns en betydande risk att utvecklingen av kärnkraften leder till att flaskhalsarna mellan elområdena blir ett större problem.

Samtidigt bör det beaktas att en del etableringar kräver mycket energi i förhållande till antalet arbetstillfällen de ger. Om det på en given plats finns en begränsad tillgång till el finns det anledning att fundera på om platsen verkligen är den mest lämpade. Kan etableringen förhindra en framtida annan etablering som ger fler arbetstillfällen? Också här kan en samordningsinstans vara behjälplig.

Det gäller att rusta Sörmland och Sverige för framtidens utmaningar på energiområdet. För att inte hämma tillväxt och arbetstillfällen behövs en samordningsinstans.

En aktör som har det övergripande ansvaret för samtliga delar av energiförsörjningen –
såväl nationellt som regionalt.

Hans Ekström (S)

Fredrik Olovsson (S)

Caroline Helmersson Olsson (S)